
Popularizace a komunikace vědy a výzkumu v
praxi

2. lekce

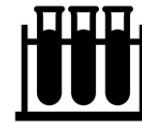
POPULARIZACE VAV V OBECNÉM KONTEXTU

Popularizace VaV v obecném kontextu

OBSAH LEKCE

1. Historie popularizace VaV
2. Proč popularizovat VaV
3. Dělení popularizace VaV
4. Popularizátor(ka)

Historie popularizace VaV

Historie popularizace VaV

Přednášky a demonstrace
pro britskou Královskou
společnost

-

Humphry Davy v 18.stol. a
jeho student Michael
Faraday v 19.stol.

Historie popularizace VaV

1600 - Veřejné pitvy

1836 - Popis konceptu popularizace k prezentování aktivit tak, aby zaujaly laickou veřejnost

Přelom 19./20. století – zlom

1938 – Kauza Lancelot Hogben vs. Royal Society

1986 – Havárie jaderné elektrárny v Černobylu

1992 – Kauza Carl Sagan vs. National Academy of Science

Přelom 20./21. století – zlom

Proč popularizovat VaV

Malý zájem o přírodní vědy a technické obory

- Přísná pravidla v rámci formálního školského systému často neumožňují výuku příliš zjednodušit
- Díky malé atraktivitě a statusu ve společnosti

Neznalost souvislostí, neschopnost zpracovat vědomosti v rámci komplexního celku

→ lehká manipulace na základě faktů vytržených z kontextu

Nízký status VaV ve společnosti, neznalost problematiky a významu VaV

→ neochota směřování veřejných prostředků do VaV

Proč popularizovat VaV

Důsledek

- Nedostatek absolventů přírodních a technických oborů
- Nedostatek lidských zdrojů pro VaV a nedostatek inovativních přístupů
- Dopad na VaV a ekonomiku

Proč popularizovat VaV

Proč popularizovat VaV

Proč popularizovat VaV

Proč popularizovat VaV

Proč popularizovat VaV

Proč popularizovat VaV

Jakub Vágner
Hermina

Muži v jeho rodině plodí děti jako na běžícím pásu: Kdy rozšíří rybář Vágner svůj genetický kód?

Přínosy popularizace VaV

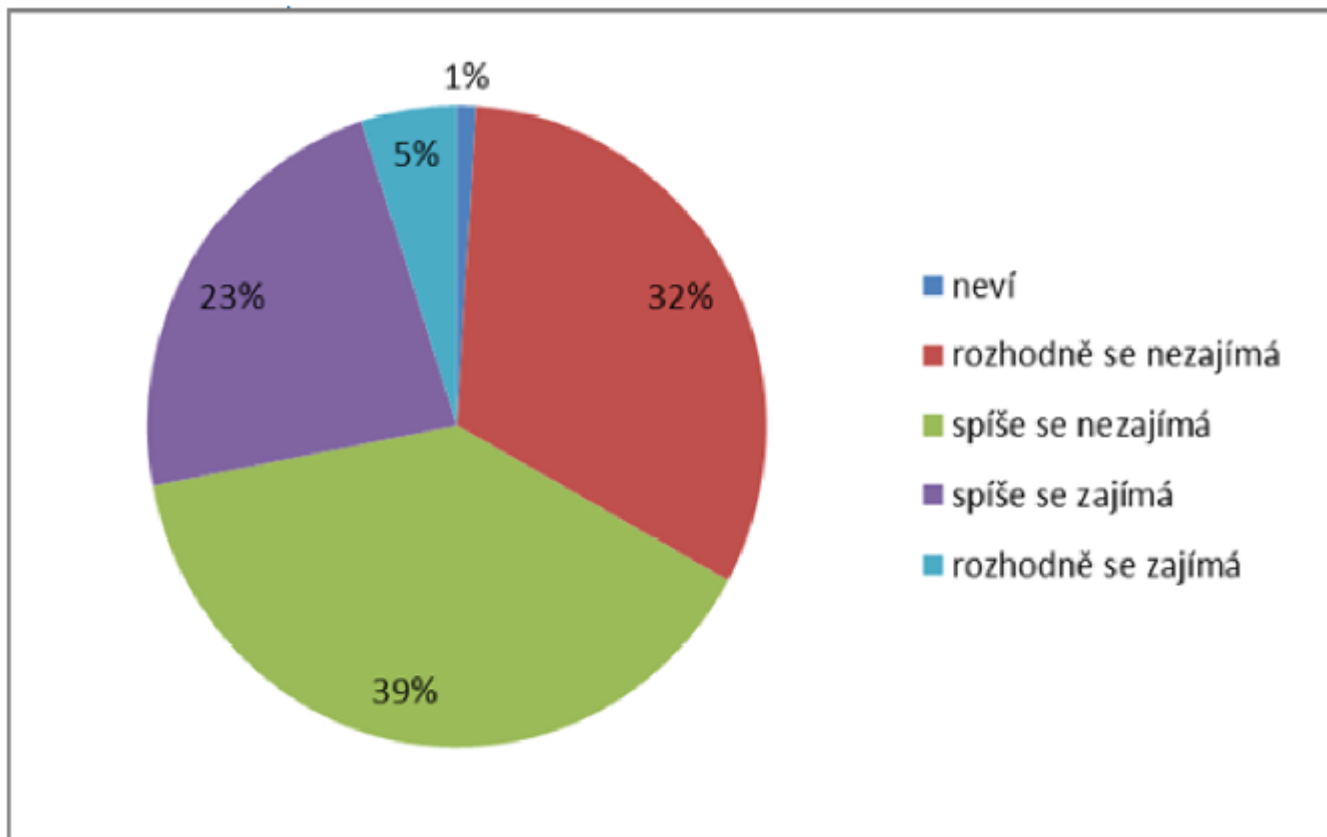
VĚDA:

- Větší finanční zdroje
- Zájem o aktivní vědeckou činnost (studenti)
- Zvýšení prestiže vědecké práce
- Rozvoj komercializace, zájem soukromých firem, patenty

LAICKÁ VEŘEJNOST:

- Vyšší vzdělanost
- Rozvoj kritického myšlení
- Omezení manipulace médií
- Zvýšení životní úrovně

Zájem české veřejnosti o VaV

Fráňová D., 2016

Legislativa popularizace VaV

- Zákon č. 130/2002 Sb., O podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací
- Neexistující oficiální koncepce popularizace české VaV
- SSČ AV ČR 2012 – **Příručka Popularizace, marketing a medializace vědy**
- IPn Podpora technických a přírodovědných oborů, příspěvky z ESF a státního rozpočtu ČR – Příručka **Komunikace vědy**

Financování popularizace VaV

ZDROJE:

- Interní – z domovské instituce, v rámci rozpočtu
- Externí – sponzoři
  - partnerské firmy
  - státní fondy (Rada pro výzkum, vývoj a inovace; granty MŠMT)
  - Evropské fondy (ESF, OPVK, OPVaVpl, OPVTV, Horizon 2020)
  - jednotlivé projekty vypisované soukromými subjekty (nejčastěji soutěže)

Financování popularizace VaV

OP VaVpl 2007 – 2013

Operační program **Výzkum a vývoj pro inovace**

Prioritní osa 3, výzva 3.1. **Popularizace, propagace a medializace vědy a techniky**

Na popularizaci vědy byly využity cca 2 mld. Kč, primárně na výstavbu institucí typu science centrum

**Operační program
Výzkum a vývoj pro inovace**

Financování popularizace VaV

Operační program výzkum, vývoj a vzdělávání (OP VVV) 2014 – 2020

- Alokováno 76/2,6 mld. Kč

Tematické zaměření operačního programu:

1. Podpora rovnosti a kvality ve vzdělávání.
2. Rozvoj lepších kompetencí pro trh práce.
3. Posílení kapacit pro kvalitní výzkum a jeho přínos pro společnost.

Prioritní osy:

PO1: Posilování kapacit pro kvalitní výzkum (EFRR)

PO2: Rozvoj vysokých škol a lidských zdrojů pro výzkum a vývoj (EFRR/ESF)

PO3: Rovný přístup ke kvalitnímu předškolnímu, primárnímu a sekundárnímu vzdělávání (ESF)

PO4: Technická pomoc

Financování popularizace VaV

Horizon 2020 Věda se společností a pro společnost

PODPORA PROJEKTŮ:

- vědecké a technologické kariéry (EURAXESS)
- genderová rovnost ve vědě a výzkumu
- vzdělávání k vědě
- odpovědný výzkum a inovace
- etika komunikace vědy a open access

Dělení popularizace VaV

DLE VĚKOVÝCH SKUPIN:

1. Děti a mládež

a) děti předškolního věku

b) děti mladšího školního věku (1. stupeň ZŠ)

c) děti staršího školního věku (2. stupeň ZŠ a víceletá gymnázia)

d) studenti SŠ, SOŠ, učilišť

2. Široká laická veřejnost

3. Senioři

Dělení popularizace VaV

DLE SPECIFIK CÍLOVÉ SKUPINY:

1. Široká laická veřejnost
2. Studenti vysokých škol
3. Soukromé firmy
4. Orgány státní správy, politická moc
5. Vědečtí pracovníci

Dělení popularizace VaV

DLE TYPU AKTIVIT:

1. Obecná
2. Mezioborová
3. Pedagogická
4. Politická („lobby“)

Dělení popularizace VaV

DLE TYPU AKTIVIT:

- 1. Obecná**
2. Mezioborová
3. Pedagogická
4. Politická („lobby“)

Není věda jako věda

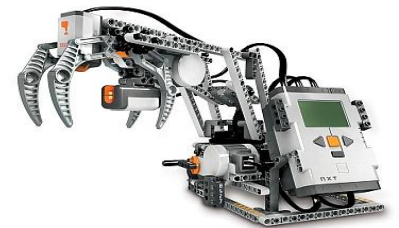
Humanitní obory

- Historie, ekonomie, právo, sociální vědy, filozofie
- Fakta, důkazy, spisy, knihy, obrázky, dokumenty
- Jednodušeji představitelné
- Lépe uchopitelné
- Praktický přesah
- Větší zájem

Přírodní vědy, technika

- Biologie, matematika, geologie, geografie, fyzika, chemie, medicína
- Abstraktní jevy, odborné pojmy
- Náročné na představení si
- Menší aplikovatelnost v běžném životě
- „Vysoká“ věda

Popularizátor(ka)

= člověk, který se popularizaci aktivně věnuje, se snaží pomocí příslušných akcí, médií, programů v institucích, soutěží či jiných nástrojů **pobavit** a zároveň **vzdělávat** konkrétní cílovou skupinu, např. děti a mládež či laiky z řad široké veřejnosti. Popularizátoři se těmto činnostem věnují, neboť chtějí dosáhnout **zvýšení zájmu mladých o studium** na přírodovědných a technických školách, **posílení všeobecného vědeckého přehledu** a **zajištění bezproblémového financování** vědecké oblasti.

70 jmen na Wikipedii

Popularizátor(ka)

PŘEDPOKLADY, VLASTNOSTI:

- Mít praxi ve vědeckém oboru, která by mu umožnila reagovat pohotově, přednášet zajímavěji a vypořádat se s jakoukoliv nevšední situací či dotazem
- Být nadšený pro vědu a vidět smysl ve sdílení své vědecké vášně
- Mít charisma, aby lidi zaujal
- Být schopen přizpůsobit svůj projev určitým cílovým skupinám tak, aby mu rozuměli a projevíli zájem o další poznání
- Mít z popularizace radost a cítit díky ní jistý pocit satisfakce

Popularizátor(ka)

MICHAEL LONDESBOROUGH

Popularizátor(ka)

ÚDIF

Popularizátor(ka)

MAREK (ORKO) VÁCHA

Popularizátor(ka)

JAROSLAV PETR

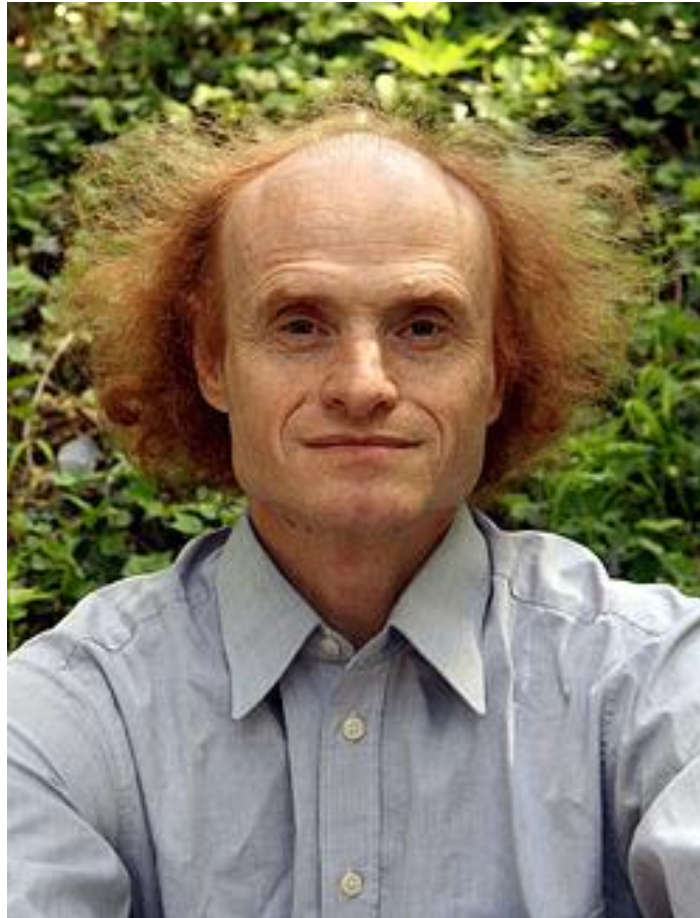

Popularizátor(ka)

JAROSLAV FLÉGR

Popularizátor(ka)

JIŘÍ GRYGAR

Popularizátor(ka)

HELENA ILNEROVÁ

Popularizátor(ka)

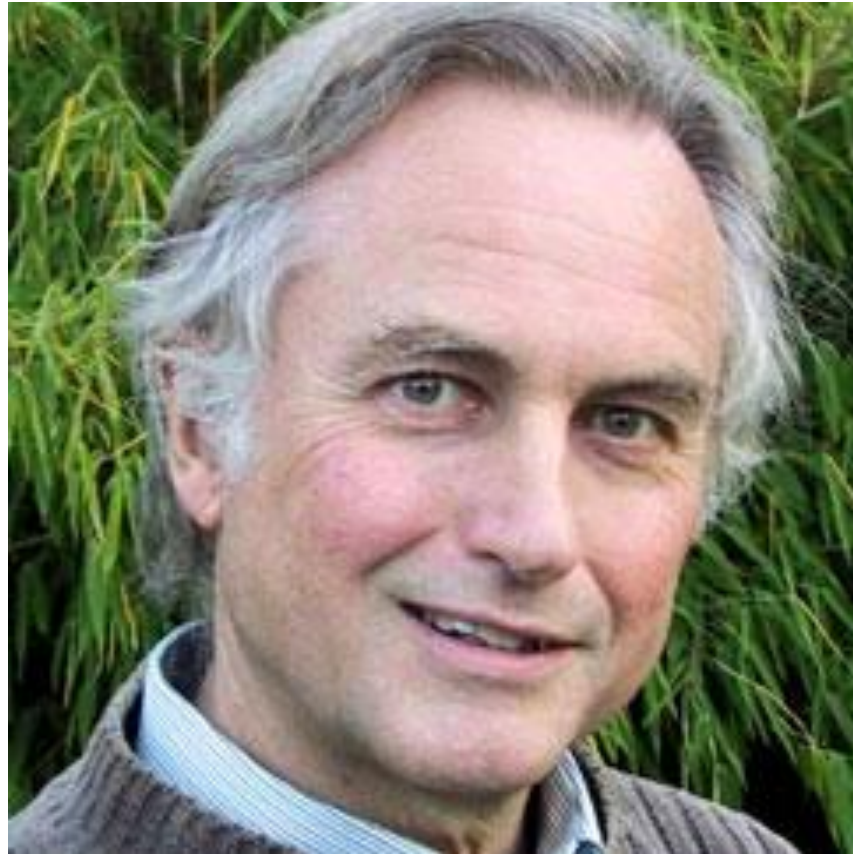
VÁCLAV PAČES

Popularizátor(ka)

RICHARD DAWKINS

Popularizátor(ka)

STEPHEN HAWKING

The greatest enemy of knowledge is not ignorance,
it is the illusion of knowledge

- Stephen Hawking

Jak popularizovat VaV – krok za krokem

TVORBA NÁVRHU AKTIVITY

1. Určení cíle komunikace – **CO?**
2. Koncept - **JAK?**
3. Cílové skupiny – **KOMU?**

ZNÁT ÚDAJE O:

- Cílové skupině
- Překážkách
- Příležitostech
- Hlavním poselství

Jak popularizovat VaV – krok za krokem

DOSAŽENÁ ZMĚNA

pobavit x zaujmout x informovat x motivovat

DÍLČÍ AKTIVITY

1. Myšlenková mapa
2. SWOT
3. Analýza činností
4. Harmonogram – Ganttův diagram
5. Zpětná vazba

Vím, kdo tvoří mé publikum, co o tématu ví a co si o něm myslí?

Děkuji za pozornost!